

עגורי ואח'

.1

העותרים:

ע"י ב"כ עו"ד יוסי וולפסון ואח' מהמוקד
להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה
זלצברגר, רח' אבו עוביידה 4, ירושלים,
טל': 02-6283555, פקס: 02-6276317

נ ג ד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

המשיב:

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים,
ירושלים

תגובת העותרים על התגובה מטעם פרקליטות המדינה**בעניין פסיקת הוצאות**

בהתאם להחלטת כב' השופט טירקל מתאריך 7.11.02, מתכבדים העותרים להגיש את תגובתם לתשובת פרקליטות המדינה בעניין פסיקת ההוצאות מתאריך 21.10.2002.

1. כזכור עניינה של העתירה באיתור מקום מעצרים של ארבעה תושבי הגדה המערבית. העותר 4, שנעדר מביתו, לא נמצא כעצור בידי ישראל. לעומת זאת, העותרים 1-3 היו עצורים בידי רשויות המדינה. העותר 5, המוקד להגנת הפרט פנה בעניינם למרכז השליטה שבמפקדת קצין משטרה צבאית ראשית (להלן: "המשל"ט") – אך תשובת המשל"ט היתה, שהם לא אותרו בידי אף אחת מהרשויות המחזיקות עצורים. תשובה זו התבררה כלא נכונה: את העותרים 1 ו-3 מצאה פרקליטות המדינה בכלא נווה תרצה ובמחנה עופר בהתאמה (הודעה מטעם המשיב מ-13.6.2002). העותר 2 אותר בסופו של דבר בכלא אשקלון.

2. עניינו של העותר 2 מיוחד: הוא לא אותר גם על-ידי פרקליטות המדינה, אף לאחר הגשת העתירה. בסופו של דבר אותר על-ידי המוקד להגנת הפרט בהתבסס על שמועות וידיעות לא רשמיות שהגיעו לידיו.

3. העותרים הגישו בקשה למחיקת העתירה ולפסיקת הוצאות, ובה הראו, כי הם זכאים להוצאות על-פי הקריטריונים הקבועים בפסיקה. העותרים צירפו לבקשתם את החלטת כב' הרשם אוקון בעניין דומה בבג"ץ 5829/02. לתגובה זו מצורף פסק-דינו של ביהמ"ש

הנכבד בעניין דומה בבג"ץ 7368/02, מסומן א. הפרקליטות מתנגדת לפסיקת ההוצאות, וטעמיה שניים:

א. במישור הפרטני טוענת הפרקליטות, כי את העותר 2 לא ניתן היה לאתר משום שאין לו מספר מזהה, ושם המשפחה שנמסר בעניינו שונה מהשם לפיו היה רשום. עוד טוענת הפרקליטות, כי אילו היה המוקד פונה פניות נוספות למשליט (או לפרקליטות שהייתה פונה למשליט) "רב היה הסיכוי" שהעותרים היו מאותרים ללא צורך בעתירה לבג"ץ.

ב. במישור הכללי טוענת הפרקליטות, כי העומס המוטל על המשליט אינו יכול לאפשר "תשובה מיידית ומדויקת ב-100% מהמקרים" וכי בפועל "ברוב רובם של המקרים, ניתנת לפונים תשובה מדויקת, המניחה את דעתם, תוך 24 שעות".

נשיב לטענות טענה-טענה.

המקרים הפרטיים של העותרים

4. בנוגע לעותרים 1 ו-3 לא מסרה הפרקליטות הסבר כלשהו לכשל באיתורם.

5. בנוגע לעותר 2, הרי שהוא מתגורר בשטחים מילדותו, אך חסר מספר מזהה (הוא נכנס כילד בלוויית אמו, שהיא נתינה ירדנית). העותר אכן נרשם בכלא בשם משפחתו הישן, בעוד שבפניה למשליט צוין שם משפחתו הנוכחי. עם זאת, לפרקליטות המדינה היו די פרטים אישיים בנוגע לו, כדי שחיפוש יסודי במתקני הכליאה יאפשר את איתורו. המערכת צריכה להיות ערוכה גם למקרים מעין אלו, בייחוד לאור המספר הגדול של תושבים החיים בגדה שנים והם נטולי מספר זהות בשל מדיניות איחוד המשפחות של המשיב.

אולם החמור באמת, הוא שגם לאתר שהיה בידי פרקליטות המדינה השם לפיו היה העותר רשום, והידיעה לפיה הוא מצוי כנראה בכלא אשקלון (נספח ע'1 לבקשה למחיקת העתירה) לא הצליחה הפרקליטות לאתרו (סעיף 3 לתגובת המדינה).

בעניינו של העותר 2 נכשלו כל המערכות הסדירות. לולא פירורי מידע שהגיעו לידי המוקד להגנת הפרט, ולולא ביקור ב"כ העותרים בכלא, היה העותר 2 נעלם לחלוטין בכלא.

בעניינו של העותר 2 לא הביאה העתירה לקבלת הסעד המבוקש, אולם ללא ספק הייתה הצדקה להגשתה, והתפקוד הלקוי שהראתה המדינה בעניין מצדיק השתת הוצאות עליה.

6. באשר לטענה, שמשותקבלה התשובה השלילית היה על המוקד להגנת הפרט לשוב ולפנות למשליט או לגורם אחר (פרקליטות המדינה או יועמ"ש איו"ש) שיפנו הם למשליט – הרי שטענה זו אינה ראויה להתייחסות. אכן, במקרים בהם נראה שקיימת

מורכבות מיוחדת, הדורשת בדיקה מעבר למבוצע על-ידי המשל"ט, פונה המוקד להגנת הפרט גם לגופים נוספים. אולם הדרישה לחזור שוב ושוב על אותו ההליך עד שבמועד לא ידוע תצליח המערכת הצבאית לעמוד במשימתה – דרישה זו שמה לקלס את זכותם של עצורים שמידע בעניינם יועבר לבני משפחותיהם.

7. לבסוף, תמהים העותרים על הכנסתו של סעיף 14 לתגובת המדינה, ממנו משתמעת עמדה המפחיתה בזכויותיהם של עבריינים למימוש זכויותיהם במעצר.

הטענה הכללית בדבר תפקוד המשל"ט

8. אכן, אין מערכת שהיא חפה לחלוטין מטעויות. אולם טעות בעניין כגון מקום החזקתו של אדם הנתון במשמורת היא טעות בעלת השלכות קשות על זכויותיו וזכויות בני משפחתו, כמו גם על עולמם הרגשי של בני המשפחה, הזקוקים ולו לשמץ של מידע על גורלו של יקירם. טעויות כאלו צריכות להיות מצומצמות אך ורק לגדר הנדיר ביותר והבלתי נמנע. גם אז יש לחקור היטב כל אחת מהן ולהפיק לקחים. גם אז, המערכת היא שצריכה לשאת בעלות של כל הליך משפטי שגרמה על-ידי המשגה שלה.

9. אולם תמונת תפקודו של המשל"ט רחוקה מזו שמציירת פרקליטות המדינה – של מערכת שככלל עומדת במשימתה, אך ככל מערכת אינה חסינה מטעות.

10. המוקד להגנת הפרט בחן, לצורך הגשת תגובה זו, את הפניות לאיתור עצורים שהוגשו למשל"ט במחצית הראשונה של חודש נובמבר (מאחר שאין פניות בימי שישי ושבת מדובר בתאריכים 02.11.14-3). ואלה תוצאות הבדיקה:

באחוזים	במספרים מוחלטים	
14.8%	37	פניות שנענו ביום הפניה
47.6%	119	פניות שנענו ביום העבודה הסמוך לאחר הפניה
20.4%	51	פניות שנענו ביום העבודה השני לאחר הפניה
8%	20	פניות שנענו ביום העבודה השלישי לאחר הפניה
4%	10	פניות שנענו ביום העבודה הרביעי לאחר הפניה
5.2%	13	פניות שנענו ביום העבודה החמישי לאחר הפניה
100%	250	סך הכול

דהיינו למעלה משליש מהפניות (לפחות 37.6%) לא נענו בתוך 24 שעות ממועד הפניה.

נתון חמור לא פחות הוא שלפחות ב-28 מקרים, שהם 11.2% מכלל הפניות נמצאה תשובת המשל"ט לא נכונה. המספרים המלאים של תשובות לא נכונות עשויים להיות גבוהים בהרבה.

מתוך 28 מקרים אלו רק שניים הגיעו לפתחו של בית-משפט נכבד זה (במסגרת בג"ץ 9771/02). נתון זה ממחיש עד כמה העתירות לצווי הביאס-קורפוס, התלויות ועומדות בפני בית-משפט נכבד זה, הן רק קצה קרחון לתופעה הקשה שהמוקד להגנת הפרט נאלץ להתמודד עמה באורח יומיומי.

מצ"ב תצהיר בנוגע לעריכת הבדיקה, מסומן ב.

11. המוקד להגנת הפרט עושה מאמצים ניכרים לסייע למשל"ט בשיפור תפקודו, ושיגר שורה ארוכה של מכתבים ובהם זיחה בעיות באופן העבודה של המערכת הצבאית הניתנות לפתרון. כל זאת – ללא הואיל. מצורפים להמתשה:

- מכתבה של גב' ליבל מתאריך 6.10.02 לרמ"ד שבויים ועצורים בו היא מצביעה על שורה של כשלים בתפקוד המערכת. המכתב לא זכה למענה עד היום, והבעיות המוצגות בו נותרו עד היום ללא פתרון. המכתב מצורף כנספח ג.

- מכתבה של עו"ד פלג-שריק מתאריך 13.10.02 לראש ענף דין בינלאומי במפקדת הפרקליט הצבאי הראשי. המכתב מתריע על העדר עדכון במשל"ט בנוגע לעצורים המוחזקים במתקנים "סאלס" ו"שומרון" שככל הידוע למוקד להגנת הפרט גם אינם מתקנים חוקיים להחזקת עצורים. המכתב טרם נענה לגופו, והבעיה ממשיכה להתקיים. המכתב מצורף כנספח ד.

- שני מכתבים (מתוך רבים) מהמוקד להגנת הפרט למשל"ט (מתאריך 13.11.02 ומתאריך 17.11.02) ובו פירוט טעויות בתשובות לאיתורים. המכתבים מצורפים כנספחים ה ו-ו.

12. בנסיבות אלו, מבקשים העותרים, שבית המשפט יעביר מסר חד וברור למשיב, לפיו המצב הקיים אינו בגדר הנסבל, ויש לעשות מאמץ מהיר ומהותי לשינויו.

בנוסף, התפקוד הלקוי של המערכת הצבאית מאלץ את המוקד להגנת הפרט להשקיע ימי עבודה רבים – של רכזות תלונות ושל עורכי דין – בפתרון בעיות שלא צריכות היו לבוא לאוויר העולם. העותרים בדעה, כי בנטל זה, המיתרגם למונחים כלכליים, לא צריכים לשאת התורמים המממנים את פעילות העמותה, אלא מי שצריך היה להשקיע מלכתחילה במערכת שתיתן פתרון יעיל לשאלת איתור העצורים.

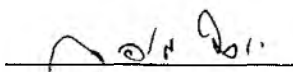
13. התזקתם של אלפי בני-אדם במעצר מטילה חובות על המערכת. חובות אלו כוללות דאגה לתנאי מעצר הולמים להחזקת העצורים; הסדרת זכויותיהם של העצורים בכל מה שנוגע למזון, הלבשה, טיפול רפואי וכדומה; וכן דאגה לזכויות אחרות של העצורים. אחת הזכויות היסודיות הכלולות במסגרת זו היא הזכות להודעה למשפחה בדבר מקום המעצר, והזכות שניתן יהיה לאתר את מקום המעצר העדכני של העצור בכל עת. גם כיום, למעלה מחצי שנה לאחר מבצע "חומת מגן" ושנתיים מאז פרוץ האינתיפאדה הנוכחית,

לא השכילה המערכת הצבאית להקים מערכת שתוכל לעמוד בכבוד במשימה זו. מן הראוי, שהדבר יקבל מעמד של קדימות מעתה ואילך.

14. לבסוף, יש להדגיש, כי קבלת המידע בדבר מקום המעצר באמצעות המשלי"ט איננו אלא בבחינת "קו נסיגה" שני. הזכות הראשונית, הקבועה בתחיקת הביטחון, היא שהרשות העוצרת תודיע למשפחה מיוזמתה את מקום המעצר "ללא שיהוי". משהרשות העוצרת לא עמדה בחובתה זו, ומשגם המשלי"ט לא הצליח להעביר את המידע, הייתה העתירה לבית-משפט נכבד זה מוצדקת, והעותרים זכאים שייפסקו להם הוצאותיהם.

ירושלים, 21 בנובמבר 2002

טז כסלו תשס"ג

יוסי וולפסון, עו"ד

ב"כ העותרים

(תיק 17855 עגורי 7)